

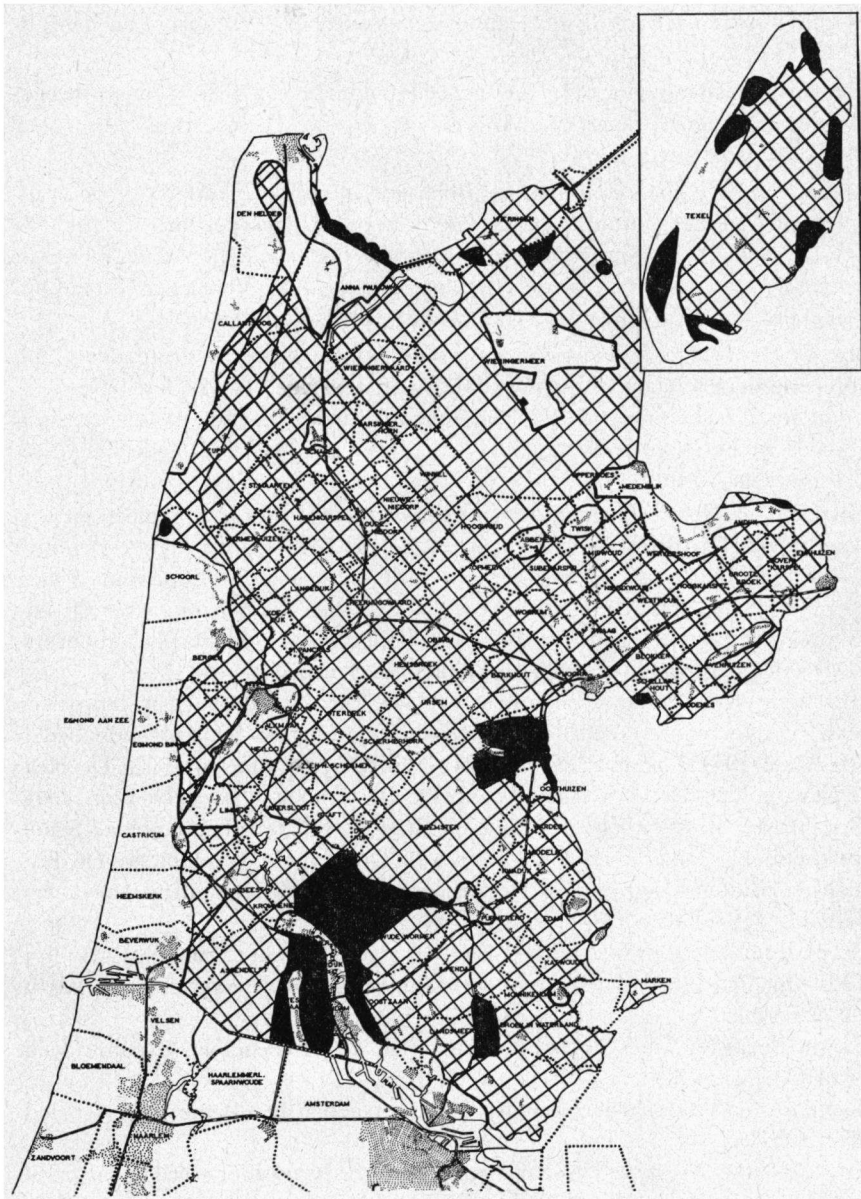
De tureluur benoorden het Noordzeekanaal

Door P. Boer Jr.

Dankzij de medewerking van tal van leden van de Vogelwerkgroep Noordhollands Noorderkwartier, kan een beschouwing worden gegeven over de broedvogelstand van de tureluur in een deel van Noord-Holland. Op het kaartje heb ik getracht de dichtheid van de tureluurbevolking zo juist mogelijk weer te geven. Het is niet de dichtheid ten opzichte van „weilandoppervlakte”, zoals gebruikelijk, doch per „totale oppervlakte”. Het levert nl. moeilijkheden op om de tureluurdichtheid in ha-weiland, bijvoorbeeld in de Wieringermeer, uit te drukken, daar hier nauwelijks weidegrond aanwezig is (9 % van de totale opp. in 1958). Gebieden waar weinig of geen gegevens van zijn, zijn de zuidoosthoek van de Wieringermeer, de gemeente Barsingerhorn, Hensbroek, Winkel en Nieuwe Niedorp. Tot slot dient te worden opgemerkt dat in gebieden waar weiland en bouwland elkaar sterk afwisselen, b.v. in de Geestmerambacht en waar op de weilanden tureluurs broeden, zo'n gebied in het kaartje geheel als broedgebied is ingevuld.

In het P.W.N.-gebied werden 70-80 ha vochtig duinvallei en binnenduinvlakte geïnventariseerd, waar minder dan een half paar per 10 ha broedde (Itbon Med. 69D, 1964). In dit duingebied tussen Egmond en Wijk aan Zee broedt de tureluur waarschijnlijk alleen rondom de „waterleiding-meertjes” (med. Zwitser).

Broedt op Texel niet in de Staatsbossen (De Pieper IV: 32), in het veld ten westen van de Pontweg, in de polder Evertsekoog met uitzondering van „Het Alloo” (med. Stoepker) en in de duinen, met uitzondering van natte valleien (med. A. en L. Dijkse). In de polder Evertsekoog, ten oosten van de Pontweg, komt de tureluur zeer schaars voor. Per jaar misschien 3 broedgevallen (med. Stoepker). Op droge weilanden — de oude kern van Texel met zijn uitlopers — en bouwland (polders Eyerland en Prins Hendrikpolder) in een zeer klein aantal of ontbrekend (med. A. en L. Dijkse). In 1958, 1960 en 1962 werden resp. 106, 123 en 117 broedparen op Texel geteld (Avifauna van Texel).

Op het kaartje is de tureluur op de blank gelaten gedeelten geen broedvogel; hoogstens incidenteel. Op de kruislings gearceerde gebieden broedt minder dan 1 paar per 15 ha. Op de geheel zwart aangeduide gebieden broedt meer dan 1 paar per 15 ha.

Rondom het Balgzand broedden ongeveer 30 paren.

Op Wieringen schatte ik het aantal broedparen in 1966 op om en nabij de 35.

In de Wieringermeer over het geheel genomen een vrij schaarse broedvogel; algemener langs het Amstelmeer en de IJselmeerkuist. In totaal 102-120 paar (med. Klop).

Broedt in de Zijpe vrij algemeen, doch gedeeltelijk op landbouwgrond ontbrekend. In het natuurreservaat De Putten bij Camperduin in 1965 17 paar (med. Van Hoorn). Broedde voor de bouw van het reactorcentrum te St. Maartenszee ook in de Rietput (duinen) (L. Versnel in litt). Ontbreekt in het Zwanenwater te Callantsoog (med. Van Orden).

In de Anna Paulownapolder en in de polder Koegras grotendeels ontbrekend door schaarsheid van weilanden en overvloed van bollenvelden.

Van de Heerhugowaard is alleen met zekerheid bekend, dat de tureluur broedt in het noordelijk (med. De Vet) en zuidwestelijk gedeelte (med. Monsees en Venneker).

In De Vier Noorderkoggen komt deze weidevogel niet zo algemeen en verspreid voor, namelijk ongeveer, 1 paar per 200 ha; op lage (vochtige) weilanden $\pm$ 1 paar per 25 à 30 ha. In de omgeving van Oostwoud 1 paar per 15-30 ha en in de Veldhuis- en Kieftpolder (samen ongeveer 80 ha) 3 paar. Schaars en gedeeltelijk ontbrekend rondom de dorpen Abbekerk, Twisk, Opperdoes, Onderdijk en Medemblik (med. Renooy).

In overig Westfriesland ten zuiden van De Vier Noorderkoggen, ten oosten van Obdam en ten noorden van Kwadijk, zien we het volgende beeld: De Ven: 1961 1 paar, „kwelder” bij Andijk: $\pm$ 6 paar in 1965; De Nek: 2 paar; polder Beschoot: $\pm$ 250 paar; De Oosterkoog: 8 paar; De Floriskoog: 8 paar; De Beetserkoog: 160 paar. Talrijk of vrij talrijk in: polder Schel-linkhout, De Lekerlanden, De Kolk van Dussen, De Weelpolder, De Binnen- en Buiten Uiterdijk. In De Zeevang plaatselijk zeer talrijk (med. Roselaar).

In de Egmonder- en Bergermeer over het algemeen vrij talrijk.

Oostelijk van Oudorp verspreid voorkomend (med. Venneker), evenals in de Schermer.

In de Beemster langs de brede vaarten in totaal misschien 8 paar (med. Van Orden).

Rondom het Alkmaardermeer vrij algemeen, doch beslist niet talrijk (med. Van Orden).

In de polder Westzaan, Wormer en Jisp en Kalverpolder werden resp. 138 188 en 20 paar in 1964 geteld (Drs. D. Dekker in Vj. 13:286).

In de overige Zaanstreek minder algemeen, door het zeer algemene voorkomen van ratten, waartegen weinig gedaan schijnt te worden (med. Van Orden).

In de polder Assendelft vrij algemeen (med. Van Orden).

Op Marken in 1954-56, 20-40 paar (Natura 56:58).

In Waterland over het algemeen vrij talrijk. Grote populatiedichtheden in

(Slot van blz. 276)

het Varkensland (0,21 paar per ha weiland (De Lev. Natuur 67:215) en bij Uitdam (med. Venneker).

Het lijkt mij wat te voorbarig om aan de hand van dit overzichtje reeds een schatting te maken van het aantal broedparen in genoemd gebied. Waarschijnlijk ligt dat tussen 2.700 en 3.600 paren.

• *P. Boer Jr., Hobbemalaan 145, Alkmaar*